

Πανελλαδικές εξετάσεις 2016

Ενδεικτικές απαντήσεις στο μάθημα «ΕΚΘΕΣΗ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΠΑΛ»

A. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΘΕΜΑ: Η ανάγκη διαδικτυακής ασφάλειας των παιδιών.

1^{ης}: Η προστασία τους εξασφαλίζεται πλέον από τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

2^{ης} - 3^{ης}: Η UNICEF ενισχύει την πρόσβασή τους στην πληροφόρηση και τα νέα μέσα επικοινωνίας, που όπως επιβεβαιώνεται από έρευνες, καταλαμβάνουν τεράστιο χώρο στην επικοινωνία των παιδιών.

4^{ης}: Τα μέσα αυτά εξασφαλίζουν τη δυνατότητα ενημέρωσης, παγκόσμιας επικοινωνίας, ανταλλαγής πληροφοριών και ελευθερίας έκφρασης. Ωστόσο, εγκυμονούν τον κίνδυνο να δουν ή να δεχτούν βία, να καταπατηθεί η ιδιωτικότητα και να εκτεθούν σε ανεπιθύμητη επικοινωνία.

5^{ης} - 6^{ης}: Για την προστασία τους προτείνεται η πρόληψη και η αποκατάσταση των θυμάτων με την πληροφόρηση γονιών και παιδιών, η τιμωρία των θυτών, η συμμετοχή των ίδιων των παιδιών και η ενημέρωση των ενηλίκων για τους κινδύνους στο διαδίκτυο.

B1. α) Λάθος

β) Σωστό

γ) Λάθος

δ) Σωστό

ε) Λάθος

B2. α) Θεματική περίοδος: «Μπορούμε να ... στον κυβερνοχώρο.»

Σχόλια : «Συγκεκριμένα, πρέπει ... στο ψηφιακό περιβάλλον»

β) Επίκληση στη λογική με τεκμήριο το πόρισμα έρευνας του Εργαστηρίου Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Επίκληση στην αυθεντία της UNICEF

B3. διαφωνούν, υποχρέωση, άχρηστο, επιεική / ήπια, αναποτελεσματική

B4. α) Εκφράσεις με μεταφορική σημασία

«υιοθέτηση της Σύμβασης» , «βασικό εργαλείο» , «Δίνει φωνή» , «καταλαμβάνουν ... μεγαλύτερο χώρο», «προφίλ κοινωνικής δικτύωσης» , «ψηφιακού κόσμου» , «να θωρακίσουμε τα παιδιά»

β) Παθητική σύνταξη : Μπορούν να «θωρακιστούν» (από εμάς) τα παιδιά με συγκεκριμένες στρατηγικές για την πρόληψη.

Γ. Κυρίες και κύριοι,
Φίλες και φίλοι,

Το διαδίκτυο, αποτελώντας τη μεγαλύτερη επανάσταση του εικοστού αιώνα, έγινε το μέσο, που επέτρεψε τη διάχυση της πληροφορίας, της γνώσης και της ψυχαγωγίας σε όλο τον κόσμο, προσφέροντας την ισότιμη και άμεση πρόσβαση όλων των ανθρώπων στο συσσωρευμένο πλούτο του. Παράλληλα, μετέβαλε την επικοινωνία σε μια ανοικτή, άμεση και αμφίδρομη σχέση ενισχύοντας την ανθρώπινη ανάγκη για διαπροσωπική επαφή.. Ανεξάρτητα, όμως από την ποικιλία των πλεονεκτημάτων του εγκυμονεί κινδύνους κυρίως για τα παιδιά, που λόγω της ηλικίας τους είναι πιο ευάλωτα και εκτεθειμένα.

Α΄ ΕΡΩΤΗΜΑ: ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

-Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης παρά τα όσα υπόσχονται, αν κρίνουμε από την ονομασία τους, είναι αυτά που σε μεγάλο βαθμό συντελούν στην αντικοινωνικότητα των χρηστών τους. Απ' τη μια δίνουν τη δυνατότητα για διαδικτυακή επικοινωνία με φίλους και γνωστούς και για δημιουργία νέων γνωριμιών, απ' την άλλη συχνό είναι το φαινόμενο να δημιουργούνται τάσεις απομόνωσης. Και αυτό, γιατί το άτομο μαθαίνει και συνηθίζει να επικοινωνεί ανταλλάσσοντας εικόνες και μηνύματα, χωρίς να έχει ανάγκη για προσωπική επαφή και αλληλεπίδραση. Έτσι, σταδιακά αποξενώνεται και παγιδεύεται στη μοναξιά του, αμελώντας την πραγματική και ουσιαστική επικοινωνία και κοινωνικοποίηση. Μάλιστα, έρευνες που έχουν διεξαχθεί στον ελληνικό εφηβικό πληθυσμό υποδεικνύουν θετικές συσχετίσεις μεταξύ χρήσης μέσων κοινωνικής δικτύωσης και παραβατικότητας καθώς και ανάπτυξης δυσλειτουργικών σχέσεων με συνομηλίκους.

-Είναι, επίσης, γεγονός ότι κάποιοι επιτήδειοι πλησιάζουν τους χρήστες και προσπαθούν να εκμεταλλευτούν ιδιαίτερες καταστάσεις. Κυρίως, μάλιστα, μικρά παιδιά αλλά και έφηβοι εξαπατούνται από μεγαλύτερους που παρουσιάζονται στα κοινωνικά δίκτυα με « πλαστή ταυτότητα», με ψεύτικα, δηλαδή ,στοιχεία και που σκοπό έχουν να ξεγελάσουν τους χρήστες, για να εξυπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα. Πολλά είναι τα περιστατικά που έχουν καταγραφεί και αφορούν την κακομεταχείριση ανηλίκων, που έπεσαν θύματα καλοστημένης απάτης μέχρι και παιδοφιλίας. Οι νέοι άνθρωποι χρησιμοποιώντας υπηρεσίες άμεσων μηνυμάτων συνομιλούν με αγνώστους, τους οποίους νιώθουν ότι μπορούν να τους εμπιστευτούν επειδή «ένας φίλος ενός φίλου» τους γνωρίζει. Έτσι, οι παιδόφιλοι χρησιμοποιούν αυτό το μέσο για να αποσπάσουν πληροφορίες από ένα νεαρό άτομο με σκοπό να το προσεγγίσουν, να ικανοποιήσουν τις σεξουαλικές τους ανάγκες και ενδεχομένως να το συναντήσουν στον πραγματικό κόσμο. Τέλος, στο πλαίσιο της διαδικτυακής εκμετάλλευσης αξίζει να επισημανθεί πόρισμα έρευνας, σύμφωνα με το οποίο το 39% των χρηστών των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έχει υποστεί τον εκφοβισμό του Cyber-Bullying και το συναισθηματικό τραυματισμό που αυτό προκαλεί.

- Παράλληλα, η αλόγιστη πλοήγηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κλονίζει την ψυχική ακεραιότητα και ισορροπία των χρηστών. Ειδικότερα, αναπτύσσουν ένα έντονο αίσθημα ωραιοπάθειας και ναρκισσισμού με αποτέλεσμα να δημιουργείται ανταγωνισμός μεταξύ τους για το ποιος έχει τις καλύτερες φωτογραφίες με τα περισσότερα «like». Ταυτόχρονα, δημιουργείται μία ψεύτικη δημοφιλία που υποτίθεται ότι εξαρτάται από το ποιος έχει τους περισσότερους φίλους στο προφίλ του. Έτσι, προσπαθούν να ικανοποιήσουν τις επικοινωνιακές τους ανάγκες μέσω εφήμερων διαδικτυακών γνωριμιών που δεν οδηγούν πουθενά. Αδυνατώντας, λοιπόν, να επενδύσουν συναισθηματικά σε μια ουσιαστική σχέση υποφέρουν από άγχος στην

καθημερινή τους ζωή και από συναισθηματική αστάθεια. Αν, μάλιστα, η διαδικτυακή εμμονή οδηγήσει στον εθισμό και στην εξάρτηση τότε είναι υπεύθυνη για την εκδήλωση εσωστρέφειας, κατάθλιψης, χαμηλής αυτοεκτίμησης και άλλων ψυχολογικών διαταραχών. Και επειδή απουσιάζει ο έλεγχος σε όσα ανεύθυνα αναρτώνται και προβάλλονται, αυξάνεται ο κίνδυνος πρόσβασης σε ακατάλληλο υλικό – πορνό, βία, κυκλώματα παιδεραστίας – γεγονός που σοκάρει, ιδιαίτερα τις μικρές ηλικίες, και τραυματίζει συναισθηματικά.

- Στους κινδύνους από την πολύωρη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης συγκαταλέγεται και η ατροφία της διανοητικής λειτουργίας. Η ευρεία χρήση των greeklish αλλοιώνει τη γλώσσα, απομακρύνει από την ορθή χρήση των συντακτικών και ορθογραφικών κανόνων, συρρικνώνει το λόγο και εξομοιώνει τη σκέψη. Παράλληλα, στο πλαίσιο της υπερπληροφόρησης, οι δέκτες βομβαρδίζονται καταγιστικά από πληροφορίες, τις οποίες αδυνατούν να ελέγξουν και κριτικά να επεξεργαστούν. Συγχρόνως, παραπληροφορούνται απ' όσα ελεύθερα αναρτώνται στο διαδίκτυο και χωρίς πνευματικές αντιστάσεις τελικά μετατρέπονται σε παθητικούς αποδέκτες. Ανυπεράσπιστοι, λοιπόν, σε αυτούς τους κινδύνους εξακολουθούν να αναλώνουν μεγάλο μέρος του προσωπικού τους χρόνου στην ψυχαγωγία μέσω των δικτύων, αγνοώντας τα μαθήματά τους, περιορίζοντας τη συμμετοχή τους σε δημιουργικές δραστηριότητες και αδιαφορώντας για την πνευματική τους καλλιέργεια.

- Οι παρεμβάσεις σε μηνύματα και η παραποίηση τους αποτελούν συχνές πρακτικές που δεν εξασφαλίζουν προστασία στους χρήστες. Πιο συγκεκριμένα:

- Παραβιάζονται τα προσωπικά δεδομένα και αλλοιώνονται στοιχεία της ιδιωτικότητας.
- Επιτήδειοι εκμεταλλεύονται με διάφορες τεχνικές τους ανυποψίαστους χρήστες, ιδιοποιούνται προσωπικά τους στοιχεία και ασκώντας εμπορική προπαγάνδα τούς κατακλύζουν με διαφημιστικά μηνύματα ανάλογα των ενδιαφερόντων τους.
- Εκτός όμως από τη συστηματική προβολή υλιστικών προτύπων, ακόμη πιο επικίνδυνη θεωρείται η προπαγάνδα που ασκείται από παραθρησκευτικές, εθνικιστικές οργανώσεις ή από τρομοκρατικές ομάδες, που ενσπείρουν τον εθνικισμό και καλλιεργούν το φανατισμό.

Μεταβατική παράγραφος

Οι κίνδυνοι από την ανεξέλεγκτη χρήση του διαδικτύου είναι αρκετοί και σοβαροί. Γι' αυτό και αποτελεί επιτακτική ανάγκη να ενεργοποιηθούν όλοι και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα, για να προστατευθούν τα παιδιά και να μπορούν να απολαύσουν τα ευεργετήματα του διαδικτύου.

Β' ΕΡΩΤΗΜΑ: ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

• ΠΟΛΙΤΕΙΑ - ΚΡΑΤΟΣ

1. Εκδημοκρατισμός : πρόσβαση όλων των ατόμων στις νέες πληροφοριακές τεχνολογίες με στόχο την απαλοιφή των διακρίσεων και των κοινωνικών ανισοτήτων / αύξηση κονδυλίων για αγορά Η/Υ στα σχολεία, κατάρτιση και εξειδίκευση δασκάλων και μαθητών, μείωση του κόστους σύνδεσης με το διαδίκτυο για την εκπαιδευτική κοινότητα.

2. Θέσπιση και εφαρμογή νομοθετικού πλαισίου και κανόνων δεοντολογίας : μέτρα προστασίας από την «πειρατεία» και από την ηλεκτρονική καταπάτηση των πνευματικών δικαιωμάτων που «ευδοκίμει» στο διαδίκτυο, επιστάμενοι έλεγχοι των ιστοσελίδων με στόχο τον εντοπισμό παράνομου περιεχομένου, επιβολή προστίμων και ποινών στους υπεύθυνους. Χρήσιμη είναι η δημιουργία εθνικών σημείων επαφής, όπου κάθε πολίτης θα μπορεί να καταγγέλλει ανάλογες σελίδες με σκοπό την έκδοση λίστας απαγορευμένων διαδικτυακών «τόπων».

3. Υιοθέτηση νομικών μέτρων κυρίως για την προστασία των ανηλίκων (π.χ. αποπομπή «απαγορευμένων» ιστοσελίδων που επιδιώκουν τον προσηλυτισμό των νέων ή εμπεριέχουν νεοναζιστικό περιεχόμενο).

Συγκρότηση δικτύου εθνικών κέντρων ευαισθητοποίησης, από τα οποία γονείς και παιδιά θα αντλούν συμβουλές για τον τρόπο προφύλαξης από τους κινδύνους του διαδικτύου. Η τεχνογνωσία των ειδικών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της διαδικτυακής ασφάλειας των παιδιών αποδεικνύεται σημαντική με τη δημιουργία βάσης γνώσεων σε σχέση με τη χρήση των νέων τεχνολογιών από τα παιδιά.

Θέσπιση και εφαρμογή νομοθετικού πλαισίου για τις ηλικίες των ανθρώπων που πηγαίνουν στα Ίντερνετ καφέ και για το τι βλέπουν.

Προστασία προσωπικού απορρήτου.

νιστάται η έλλογη χρήση, η τήρηση του μέτρου, η αναζήτηση του συνανθρώπου, η πνευματική εγρήγορση.

• **ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

- Για να ανταποκριθεί το σχολείο στις σύγχρονες τεχνολογικές συνθήκες επιβάλλεται να αποκτήσει ανθρωποκεντρικό προσανατολισμό, προωθώντας ουσιαστικές αλλαγές στη δομή και στο περιεχόμενό του. Αποτελώντας φορέα γνώσης κρίνεται αναγκαίο μέσα σε ένα δημοκρατικό κλίμα να γνωστοποιεί και να επισημαίνει τους κινδύνους που επιφέρει η ανεξέλεγκτη πλοήγηση στο διαδίκτυο. Αυτό προϋποθέτει την επάνδρωση των σχολικών μονάδων με ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και ειδικούς παιδαγωγούς που θα ενημερώνουν με εγκυρότητα εφήβους και γονείς, συμβουλευόμενα και διαγιγνώσκοντας έγκαιρα τα προβλήματα των νέων που έχουν υποστεί εθισμό από τα κοινωνικά δίκτυα. Παράλληλα, θα βοηθούσε η οργάνωση ημερίδων με ειδικούς της υπηρεσίας Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος προκειμένου να φανερώσουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και να δώσουν οδηγίες για τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβούν μαθητές και γονείς σε περίπτωση εθισμού ή παρενόχλησης.

-Επειδή όμως το σχολείο αποτελεί κυρίως φορέα της διαμόρφωσης της προσωπικότητας των νέων χρειάζεται να τους εξοπλίζει με τα κατάλληλα εφόδια, ώστε να μη μετατρέπονται σε παθητικούς χρήστες της τεχνολογίας. Γι' αυτό, ο εκπαιδευτικός καλείται να τους καλλιεργεί διανοητικά, ενισχύοντας τις πνευματικές τους δυνάμεις και οξύνοντας την κριτική τους σκέψη ώστε διαμορφώνοντας ορθά συλλογιστικά κριτήρια να αποφεύγουν τη σύγχυση και να επικοινωνούν αμφίδρομα με τον ψηφιακό κόσμο. Παράλληλα, διαπλάθοντας το ήθος, το χαρακτήρα, τη συμπεριφορά, διδάσκοντας την κοινωνικοποίηση και τη συνύπαρξη με πολλούς και διαφορετικούς ανθρώπους χρειάζεται να αναπτύξει την κοινωνικότητά τους, ώστε να αντιληφθούν ότι τελικά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν ευνοούν πάντα την κοινωνική επαφή. Εφοδιασμένοι, λοιπόν, οι νέοι διανοητικά, ψυχικά και ηθικά και διαθέτοντας την αίσθηση του μέτρου θα αποκτήσουν ένα αντίβαρο στις διαβρωτικές σύγχρονες διαδικτυακές επιδράσεις προβαίνοντας σε ορθές επιλογές.

-Επιπλέον, οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί καλούνται με την κατάρτισή τους, τη συνεχή ενημέρωση πάνω σε θέματα νέων τεχνολογιών αλλά και την ευαισθησία τους όσον αφορά τη νεανική ψυχολογία να παίξουν καταλυτικό

ρόλο στην προσπάθεια οπλισμού των νέων με δεξιότητες, ώστε να χρησιμοποιηθούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με ασφάλεια και υπευθυνότητα. Οφείλουν να επιβλέπουν τους μαθητές κατά την πλοήγηση και να προβαίνουν σε συστάσεις, αν χρειαστεί. Να δημιουργήσουν λίστα με προτεινόμενους διαδικτυακούς τόπους που προάγουν το γνωστικό επίπεδο των μαθητών και που αναδεικνύουν τις ανθρωπιστικές αξίες. Είναι υπεύθυνοι, ακόμα, να μάθουν στους μαθητές τους να μη δίνουν ποτέ προσωπικά στοιχεία σε αγνώστους, να είναι επιφυλακτικοί ως προς την αποδοχή όσων διαβάζουν, πριν το υποβάλουν σε κριτικό έλεγχο και να μη διακινούν πληροφορίες που προπαγανδίζουν την επιθετική συμπεριφορά, το ρατσισμό, όπως επίσης τα ναρκωτικά, το αλκοόλ και τα τυχερά παιχνίδια. Τέλος, είναι καλό να πείσουν τα παιδιά για τη συνεργασία με τις αρχές ασφαλείας, αν χρειαστεί.

• ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Είναι κυρίως γονεϊκή ευθύνη η ανθρωπιστική αγωγή, ο γόνιμος διάλογος, η ελεύθερη ανάπτυξη της νεανικής προσωπικότητας, όπως και η οριοθέτηση του χρόνου που το παιδί αφιερώνει στον υπολογιστή, ο έλεγχος του περιβάλλοντος ενασχόλησής του στον Η/Υ και στο διαδίκτυο, η εποπτεία του τρόπου χρήσης και των εφαρμογών του. Ταυτόχρονα, η παροχή ποικίλων ερεθισμάτων αποδεικνύεται εποικοδομητική, ώστε να τα βοηθούν να διευρύνουν τα ενδιαφέροντά τους και να αξιοποιούν με δημιουργικές δραστηριότητες τον ελεύθερο χρόνο τους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Φίλες και φίλοι,

Αυτό, λοιπόν, που ανάγεται σε μείζον ζητούμενο είναι να αποφευχθούν η εξάρτηση και οι αρνητικές επιδράσεις από τη συστηματική εξοικείωση των νέων με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Γι' αυτό, δεν πρέπει οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και γενικά όσοι ασχολούνται με τους νέους να ενστερνιστούν τη βολική αλλά ανεύθυνη άποψη ότι το διαδίκτυο είναι ο κακός δαίμονας του καιρού μας και ότι οποιαδήποτε ενασχόληση μαζί του δημιουργεί εθισμό. Δεν τους επιτρέπεται, άλλωστε, να καταστήσουν τα παιδιά τους ψηφιακά αναλφάβητους του 21ου αιώνα. Αυτό που προέχει είναι η συστράτευση όλων για τη διαμόρφωση μιας σωστής και ασφαλούς σχέσης με το μαγικό διαδικτυακό κόσμο.

Σας ευχαριστώ για το χρόνο σας.